

תוכנת "נקדן דגל"

תוכן עניינים :

	תוכן
2..... : מטרה :	א.
2..... : ייעוד :	ב.
2..... : ייחודיות :	ג.
2..... : מראה :	ד.
2..... : אפשרויות :	ה.
2..... : קבצים :	ה.1.
3..... : ניקוד :	ה.2.
3..... : רשימת המילים :	ה.2.ג.
3..... : תבת הטקסט :	ה.2.ד.
4..... : כפתור "הוסף מילה" :	ה.3.
4..... : כפתור "הוסף שורש" :	ה.4.
6..... : כפתור "הוסף משקל" :	ה.5.

א. מטרה:

1. מטרת התוכנה לקצר משמעותית את זמן ניקוד הטקסט, שמנוצל ברובו על ניקוד מילים החוזרות על עצמן.

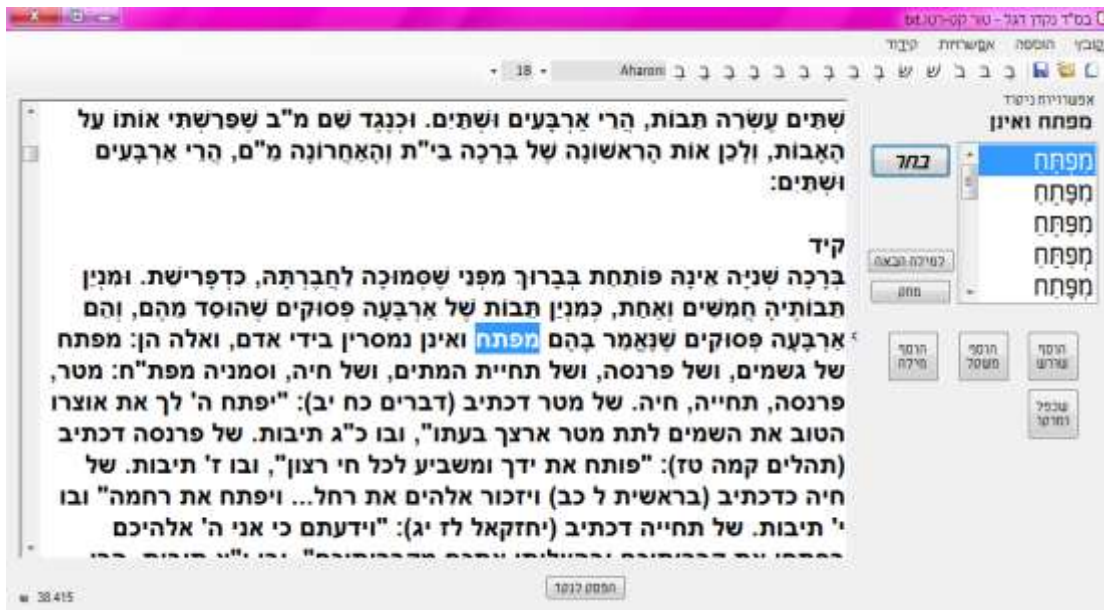
ב. ייעוד:

1. התוכנה מיועדת לאנשים העובדים בניקוד ויודעים את כללי הניקוד, שכן היא אינה בוחרת באופן אוטומטי את המילה הנכונה, אלא מחכה לאישור המשתמש על כל מילה ומילה.

ג. ייחודיות:

1. כיום יש תוכנות ניקוד בשוק, אך הן אינן עובדות עם שורשים ומשקלים, ולכן כל מילה שהמשתמש רוצה להוסיף, המילה מוספת לבדה והתוכנה לא לומדת ממנה למילים אחרות דומות. ל"ניקודן דגל" ישנה היכולת לקבל שורש ולהתאים אותו לכל ההטיות שמתאימות לשורש זה, וכן לקבל משקל חדש שהיא לא מכירה ולהתאימו לכל השורשים המתאימים לו בגזרתו.

ד. מראה:

ה. אפשרויות:

ה.1. קבצים:

- ה.1.א. ישנה אפשרות לפתוח ולשמור קובץ בפורמט txt ו-rtf בתוך החלון של התוכנה.
- ה.1.ב. פתיחת קובץ שמור: ע"י לחצן "פתח" בסרגל הכלים, קובץ-<פתיחה, או Ctrl+O.
- ה.1.ג. קובץ חדש: ע"י לחצן "חדש" בסרגל הכלים, קובץ-<חדש, או Ctrl+N.
- ה.1.ג.1. אם לא פותחים קובץ קיים אלא יוצרים חדש, ישנה אפשרות לבחור את פורמט הקובץ בעת השמירה.
- ה.1.ד. שמירה: ע"י לחצן "שמירה" בסרגל הכלים, קובץ-<שמור, או Ctrl+S.
- ה.1.ה. קידוד: קבצי txt יכולים להשמר בקידוד ANSI ובקידוד UTF-8. בתפריט "קידוד" אפשר להתאים את התוכנה לקריאת שני סוגים אלו, וברירת מחדל UTF-8. היא

טרם נזקקה לסוגים אחרים. אם לאחר פתיחת קובץ רואים ריבועים במקום טקסט, אין צורך לסגור את התוכנה, אלא יש לבחור בקידוד הנכון ולפתוח שוב את הקובץ.

ה.2. ניקוד:

ה.2.א. כאשר מצב ניקוד כבוי, הכפתורים "בחר", "למילה הבאה", "מחק", "שכפל ומרקר", מואפרים. כפתורי ההוספה (הוסף שורש, הוסף משקל, הוסף מילה) משופעלים וניתן להוסיף שורש, משקל ומילה גם לא תוך כדי ניקוד.

ה.2.ב. **כדי להעביר את התוכנה למצב ניקוד**, ממקמים את הסמן לפני המילה שבה רוצים להתחיל לנקד ולוחצים על כפתור "נקד", והוא מפעיל את הפעולות הבאות:

ה.2.ב.1. הטקסט שלו הופך ל"הפסק לנקד".

ה.2.ב.2. הכפתורים "בחר", "למילה הבאה", "מחק", "שכפל ומרקר", משופעלים.

ה.2.ב.3. הסמן עומד על כפתור "בחר", וגם אחרי כל כפתור שיילחץ במסך הוא תמיד יהיה ממוקם על כפתור "בחר", כדי שע"י לחיצה על כפתור רווח/אנטר, המילה המסומנת ברשימה תיבחר.

ה.2.ב.4. התוכנה מחפשת את כל המילים המתאימות למילה המסומנת. היא עשויה לא למצוא אף מילה.

ה.2.ב.4.א. אם נמצאו מילים, הן ממוינות עפ"י חישוב, המילה הראשונה מסומנת והסמן עומד על כפתור "בחר".

ה.2.ב.4.ב. אם לא נמצאו מילים, הסמן עומד על כפתור "הוסף מילה" כפתרון לשמות עצם. אם הבעיה היא חסרון במשקל או בשורש, יש ללחוץ על הכפתור הנכון.

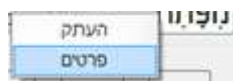
ה.2.ב.5. המילה שעליה הסמן עומד מופיעה מעל הרשימה בצירוף המילה הבאה אחריה, למען לא יהיה צורך להחזיר את המבט אל הטקסט הצפוף כדי לראות ההקשר, שעל ידו פעמים רבות נקבעת האפשרות הנכונה. אם זו לא המילה הראשונה שנוקדה, תופיע גם המילה הקודמת לפני המילה הנוכחית.

ה.2.ב.6. בקובץ טקסט, יופיע חץ על יד תבת הטקסט המסמן באיזו שורה הסמן נמצא.

ה.2.ב.7. אם הסמן מתחת לקו האמצע בתבת הטקסט ויש עוד מקום לגלול את הטקסט, הטקסט ייגלל אוטומטית, כך שתמיד הסמן יימצא בחצי העליון של החלון.

ה.2.ג. רשימת המילים:

ה.2.ג.1. **לחיצה פעמיים על מילה ברשימה**, פעולתה כמו לחיצה על כפתור "בחר". וכן לחיצה על אנטר או רווח כשהסמן על מילה ברשימה.

ה.2.ג.2. **לחיצה ימנית על מילה ברשימה** פותחת שתי אפשרויות: "העתק" ו"פרטים". "העתק" מעתיק את המילה לזכרון המחשב (כמו Ctrl+C), ו"פרטים" פותח חלון עם פרטי

המילה. אם זה שם עצם, החלון קטן, ומופיעים בו המילה עצמה, סוג (שם עצם), מראה המילה במקור (ללא תחיליות) ותאריך בחירה אחרון. אם זה פועל, החלון גדול יותר, בסוג מופיע "פועל", ונוספים על הראשונים שורש, בניין, גוף וזמן.

ה.2.ג.3. **כדי להגדיל את הרשימה** אם המילים בה קטנות, בוחרים בתפריט אפשרויות-גודל רשימה-גדול. וכדי להקטין חזרה כני"ל-קטן.

ה.2.ד. תבת הטקסט:

ה.2.ד.1. **במצב ניקוד, אי אפשר לערוך את הטקסט**, כי אם המילה שעליה עומדים, או מילה שנמצאת לפניו, תשתנה תוך כדי הניקוד, חישוב אורך המילה לא יתחשב מחדש ובבחירת מילה מנוקדת הטקסט יתעוות. לכן, כדי לשנות את הטקסט יש ללחוץ על "הפסק לנקד", לשנות ואז ללחוץ "נקד".

ה.2.2.2. שלא במצב ניקוד, ניתן לכתוב כל תו כרגיל. אפשר להעזר בסימני הניקוד בסרגל הניקוד כדי להוסיף סימני ניקוד.

ה.3.2.2. **אפשרויות העריכה** בדומה ל-Word הן :

ה.3.2.2.א. גזור – לחצן ימני \ סמל גזירה בסרגל הכלים \ Ctrl+X.

ה.3.2.2.ב. העתק – לחצן ימני \ סמל העתקה בסרגל הכלים \ Ctrl+C.

ה.3.2.2.ג. הדבק – לחצן ימני \ סמל הדבקה בסרגל הכלים \ Ctrl+V.

ה.3.2.2.ד. בטל – לחצן ימני \ Ctrl+Z.

ה.3.2.2.ה. בצע שוב – לחצן ימני \ Ctrl+Y.

ה.3.2.2.ו. בחר הכל – לחצן ימני \ Ctrl+A.

ה.4.2.2. פונטים:

ה.4.2.2.א. כברירת מחדל, הטקסט הוא בפונט Aharoni גודל 18.

ה.4.2.2.ב. כשהסמן עומד ומהבהב תיבות שם הפונט וגודלו מראים את פרטי התו שעליו עומד הסמן. אם מסמנים יותר מתו אחד, התיבות כבר לא מראות את הפרטים, כדי שהתוכנה לא תאט את הקצב (לא מומש). אולם בעת שינוי מה שכתוב בתבה הטקסט מותאם אפילו באמצע עריכה.

ה.4.2.2.ג. בעת לחיצה על Ctrl+U, Ctrl+B, Ctrl+I, הטקסט הופך עם קו תחתון, מטה או מודגש בהתאמה, בדומה ל-Word.

ה.4.2.2.ד. לעוד אפשרויות פונט, אפשר לבחור בתפריט אפשרויות <גופן.

ה.3. **כפתור "הוסף מילה":**

ה.3.3.א. פותח חלון שבו שתי תבות טקסט: בימנית צריך לכתוב את המילה הלא-מנוקדת, ובשמאלית את המנוקדת כפי שרוצים שתופיע כאפשרות ברשימה. הסמן עומד בתבה הימנית.

ה.3.3.ב. אם לוחצים על הכפתור במצב ניקוד, המילה שעליה עומד הסמן תופיע באופן אוטומטי בתבת הטקסט הימנית, כדי שהמשתמש לא יצטרך להקליד אותה מחדש.

ה.3.3.ב.1. אם במילה המועתקת יש תחיליות מש"ה וכל"ב, מסירים אותן קודם. לדוגמה: במילה "שהבמה" אנו רוצים לשמור רק את המילה "במבה" ונמחק את התחיליות.

ה.3.3.ג. התבה השמאלית:

ה.3.3.ג.1. אם הסמן עובר לתבת הטקסט השמאלית והיא ריקה, והימנית אינה ריקה, הטקסט מועתק מהימנית לשמאלית, כדי שהמשתמש לא יצטרך להקליד את המילה מחדש, ויישאר לו רק להתאים לכתוב מלאוחר, אם יש צורך בכך.

ה.3.3.ג.2. **בתבה השמאלית מנקדים בעזרת לחצני המספרים**, לנוחיות המשתמש. אין צורך לא ב-Caps Lock ולא בלחיצה על Shift, למרות שגם אפשרות זו תעבוד.

הסדר הוא כמו ב-Word: \=1234567890~ הם בהתאמה שוא, חטף סגול, חטף פתח, חטף קמץ, חיריק, צירי, סגול, פתח, קמץ, ש, ש, חולם, דגש שורוק, קבוץ.

ה.3.3.ג.3. כיון שלחצני המספרים תפוסים, אי אפשר להקיש מספר בתבה השמאלית, ולכן אם בכל זאת יש צורך לשמור מילה שיש בתוכה מספר, כותבים אותו בתבה הימנית ואז מעבירים את הסמן לתבה השמאלית.

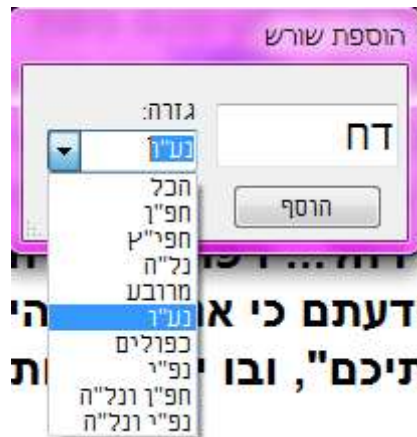
ה.3.3.ג.4. במילים המתחילות בבג"ד כפ"ת, לא מעלה ולא מוריד לכתוב את הדגש הקל שבראש המילה, כי המילים נשמרות בכל מקרה בלעדיו.

ה.4. **כפתור "הוסף שורש":**

ה.4.4.א. פותח חלון שבו יש תבת טקסט לכתובת אותיות השורש, ורשימה נפתחת של גזרות אפשריות.

ה.4.א.1. הקדמה חשובה על הגזרות:

ב"נקדן דגל" גזרות נל"ה ונע"ו כוללות שורשים בעלי שתי אותיות, ולא ככללי הניקוד המקובלים. כלומר, קרוב יותר לשיטת רש"י מאשר שיטת השורשים של רד"ק, שהיא הנלמדת כיום. לדוגמה, במילה רְצִיָּתִי להשאר, השורש הוא ר"צ, וגם במילה רְצִיָּתִי ולא התמהמהתי השורש הוא ר"צ; אלא שזו שייכת לגזרת נל"ה וזו לגזרת נע"ו. הסיבה שכך נקטנו היא שלאחר קביעת תנאי התכנות גילינו שהשיטה המקובלת פשוט לא מסתדרת! אין סיבה לקבוע ששורש המילה שְׂרִיָּתִי הוא ש"ר, כלומר נחי ע"י כי ישנם שורשים שבהם ע' הפועל היא באמת י', ובמקרה שלנו שְׂרִיָּתִי, ואם לא נטען שהגזרות משחקות על אותם

שורשים והופכות אותם לבעלי משמעויות שונות, מה ההבדל בין שְׂרִיָּתִי לבין שוֹרְרִיָּתִי? שניהם מדבר פיעל בעבר בשורש ש"ר. ומה ההבדל בין יָגְבוּ דמי חבר לבין הילדים יָגְבֶהוּ? שניהם נסתרים קל בעתיד בשורש גב"ה. דוגמאות אלו ועוד הקשו על התוכנה לעבוד כמו שצריך, עד שמצאנו את המתכנת הנוכחית. גם מבחינה הגיונית, לנחי ל"ה קוראים גם נחי ל"י, כי לפעמים יש בהם י' במקום אות השורש. אך מה עם העובדה שלפעמים יש בהם ת'! כמו עֲשֶׂתָה? ושלפעמים אין בהם כלום!.. כמו בְּנוּ בנין, במקום לְמַדוּ תורה, הרי בזו יש שלוש אותיות ובזו ארבע. אם כן, למה ה' או י' נקבעו כאות השורש? אולי ת'! מפני שרוב הנטיות הן בה' או י'! האם זה הבדל עקרוני או יחסי? אנחנו החלטנו שהוא יחסי, ולא ה' ולא י' ולא ת' הן אות השורש האחרונה, אלא כשיטת ראשונים רבים יש שורשים בעלי שתי אותיות.

ה.4.ב. סוגי הגזרות הם:

- ה.4.ב.1. הכל – שורש שאין לו נטיות לגזרות אחרות, כמו פק"ד, שמ"ר.
- ה.4.ב.2. חפ"ן – שורש שמתחיל בנ', והיא נופלת כאשר היא בשוא נח, כמו אָטַע משורש נט"ע.
- ה.4.ב.3. חפ"י – שורש שהאות הראשונה בו י', השניה צ', והשלישית אחת מהאותיות בקע"ת ג"ר. במקרים מסוימים, כמו בבנין הפעיל, ה' נופלת ויש במקומה דגש חזק. דוגמה: הַצְבֵּתִי יד, משורש יצ"ב.
- ה.4.ב.4. נל"ה – שורשים שנגמרים בה' עפ"י שיטת הניקוד המקובלת, כמו בְּנִיָּתִי ששרשו בני"ה. חשוב לשים לב! בתוכנת "נקדן דגל" בשורשים אלה הה' היא לא חלק מאותיות השורש. ישנם רק חמשה שורשים שבהם הה' היא האות האחרונה בשורש, והם: גב"ה, נג"ה, כמ"ה, תמ"ה, מהמ"ה.
- ה.4.ב.5. מרובע – שורשים בעלי ארבע אותיות, כמו מְסַלְסֵל משורש סלס"ל.
- ה.4.ב.6. נע"ו – שורשים שעפ"י שיטת הניקוד המקובלת אות השורש השניה שלהם ו' או י'. חשוב לשים לב! בשיטת הניקוד המקובלת "שפחה תירש גבירתה", והמילה עֲפָתִי שורשה עו"ף, למרות שאין במילה הנ"ל זכר לו. בתוכנת "נקדן דגל" בשורשים אלה הו' היא לא חלק מהשורש. ישנם שורשים מגזרת השלמים שהאות השניה היא אכן ו', כמו מְצַוֵּחַ, מְכַוֵּנִים, הַתְּכַוֵּץ, וְלוֹיָתִי מגזרת נל"ה. אך במילים קְמַת, תְּשִׁירו, השורש הוא בן שתי אותיות.
- ה.4.ב.7. כפולים – שרשים ששתי האותיות האחרונות של השורש היא אותה מילה. שורשים אלו משמשים גם בהטיות מסוימות כשלמים, כמו מְלַקֵּק וְלַקֵּן, שלשניהם אותו שורש וקשר במשמעות.
- ה.4.ב.8. נפ"י – שורשים שהאות הראשונה בהם היא י', ובמקרים מסוימים היו"ד הופכת ל"ו מטעמי הגייה, כמו הוֹתִיר משורש ית"ר. בשאר המקרים השורש מתנהג כשלם, לדוגמה: מִיָּתֵר מאותם שורש ומשמעות.
- ה.4.ב.9. חפ"ן ונל"ה – כמו הַטִּיָּתִי.

ה.4.ב.10. נפ"י ונל"ה – כמו הודעה.

ה.5. כפתור "הוסף משקל":

ה.5.א. פותח חלון הוספת משקל, כשבפתיחה ישנה הודעת הסבר, שבהוספת המשקל משתמשים באותיות קטז(ר), כדלקמן.

ה.5.ב. בחלון עצמו יש שתי תבות טקסט וחמש רשימות נפתחות למילוי פרטים, ותבת הטקסט השמינית לשימוש התוכנה. השדות גוף, זמן, בניין, גזרה ומושא, משמשים למיון המילים ברשימה ובניית מילים הגיוניות, ובנוסף לצפייה בפרטי המילה ברשימת המילים.

ה.5.ב.1. לא מנוקד.

ה.5.ב.2. מנוקד. בדומה לתהליך בחלון הוספת מילה:

ה.5.ב.2.א. מעבר לתבת "מנוקד" יעתיק אליה את תוכן תבת "לא מנוקד", לנוחיות המשתמש.

ה.5.ב.2.ב. הניקוד באמצעות לחצני המספרים,

לנוחיות המשתמש. אין צורך ב-Caps Lock ולא ב-Shift, למרות שדרך זו עובדת.

ה.5.ב.3. גוף.

ה.5.ב.4. זמן.

ה.5.ב.5. בניין.

ה.5.ב.6. גזרה, ב"מ "הכל". כאן משנים אם משקל

זה לא מתאים לגזרת השלמים. לדוגמה, אם רוצים להוסיף משקל שיתאים למילה "הַבְּיָאֲנִי", המשקל "הַקִּיטְנִי" לא מתאים לגזרת השלמים ולכן יש לבחור בגזרת נע"ו. ישנם משקלים שמתאימים לשתי גזרות שאף אחת מהן היא לא השלמים, לדוגמה מְשׁוֹרֵר מגזרת נע"ו המשקל הוא מְקוּטֵט והוא מתאים גם לגזרת הכפולים, כמו מְסוּבָּב.

במקרה כזה מוסיפים משקל לכל גזרה בנפרד.

ה.5.ב.7. מושא.

ה.6. כפתור "שכפל ומרקר":

ה.6.א. הכפתור נועד למקרה שבו המנקד לא בטוח מבין שתי אפשרויות כיצד מנקדים, או שהוא בטוח אבל לא בטוח מה רצון הלקוח, ולכן רוצה להשאיר לו שתי אפשרויות מנוקדות או יותר לבחירתו. הכפתור משכפל את המילה הנוכחית ושם בין שני השכפולים לוכסן (/), ואז חוזר למילה הראשונה ומציע את האפשרויות כרגיל.

קוד:	1411
לא מנוקד:	הקיטני
מנוקד:	הַקִּיטְנִי
גוף:	נסחר
זמן:	עבר
בניין:	הפעיל
גזרה:	נע"ו
מושא:	מדבר

הוסף